EUROPEAN ANTI-FRAUD OFFICE

PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 07/2022 **2022. gada 8. jūnijs**

OLAF 2021. gadā. Krāpšanas atklāšana un novēršana

2021. gadā Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) ieteica ES budžetā atgūt vairāk nekā pusmiljardu eiro. Par spīti pandēmijas radītajiem šķēršļiem, *OLAF* turpināja aizsargāt ES budžetu, atklājot un izmeklējot arvien izmanīgākas krāpnieku darbības un apkarojot daudzus miljardus vērtā ES Atveseļošanas un noturības mehānisma līdzekļu izkrāpšanu.

Šodien publicētajā *OLAF* 2021. gada ziņojumā ir aplūkotas gan jaunas krāpšanas tendences daudzās dažādās jomās, gan izmeklēšana un darbības, kas īpaši vēršas pret videi kaitējošām krāpšanas shēmām — no apmežošanas projekta, kas tā arī nav īstenots, līdz sabrukušam dzeramā ūdens cauruļvadam —, gan arī nopietni krāpšanas gadījumi muitas un atkritumu kontrabandas jomā.

Komentējot *OLAF* 2021. gada pārskata publikāciju, *OLAF* ģenerāldirektors Ville Itele teica: "OLAF *pagājušajā gadā atkal uzrādīja izcilus izmeklēšanas rezultātus un sniedza savu ieguldījumu ES finanšu interešu aizsardzībā, iesakot atgūt vairāk nekā pusmiljardu eiro, kas zaudēti krāpšanas un citu pārkāpumu dēļ.*

Profilakse ir efektīvākais mūsu rīcībā esošais instruments, un tas ir OLAF *un ES iestāžu darba pamatā. Papildus izmeklēšanām* OLAF *2021. gadā palīdzēja izstrādāt aizsardzības pasākumus pret krāpšanu ar iespējamo mērķi izzagt līdzekļus no Atveseļošanas un noturības mehānisma. Šā mehānisma ietvaros plānots ieguldīt vairāk nekā 720 miljardus eiro, lai nodrošinātu Eiropas zaļo un digitālo pārkārtošanos. Krāpšanas shēmas arvien vairāk nodara kaitējumu arī cilvēku veselībai un drošībai, kā arī videi. Kā norādīts OLAF ziņojumā, tas ir vēl jo svarīgāk, ņemot vērā zaļās pārkārtošanās vajadzībām piešķirtā ES finansējuma palielinājumu.*

Krāpnieki centās iedzīvoties arī no Covid-19 — kamēr visa uzmanība bija pievērsta vakcinācijai, mēs atklājām blēžu krāpnieciskos mēģinājumus vērsties valsts iestādēs ar fiktīviem vakcīnu piedāvājumiem vairāk nekā 16 miljardu eiro vērtībā.

2021. gads OLAF *bija svarīgs arī tāpēc, ka mēs cītīgi strādājām pie detalizētas informācijas sagatavošanas, lai to nodotu Eiropas Prokuratūrai (EPPO). Šis izmeklēšanas darbs ir svarīgs* EPPO*, kas pēc* OLAF *sniegtās informācijas ierosināja vismaz 85 lietas.* OLAF *darbinieki ieguldīja daudz pūļu, lai to visu sasniegtu. Esmu lepns par* OLAF *paveikto Eiropas labā."*

OLAF izmeklēšanas rādītāji 2021. gadā

- *OLAF* **pabeidza 212 izmeklēšanas** un sniedza **294 ieteikumus** attiecīgajām dalībvalstu un ES iestādēm.
- *OLAF* ieteica ES budžetā **atgūt 527,4 miljonus** eiro.
- *OLAF* **eksperti saņēma un izanalizēja 1110 ziņojumus**, uz kuru pamata ir sāktas **234 jaunas izmeklēšanas**.

Krāpnieki turpināja gūt labumu no pandēmijas un rīkojās vēl rafinētāk un izmanīgāk. Attiecībā uz izdevumiem satraucošākā parādība ir organizētās noziedzības grupu iefiltrēšanās, izmantojot tādus administratīvu pārkāpumu veidus kā divkārša finansēšana, interešu konflikti, iepirkuma procedūru ietekmēšana un citi līdzekļi.

OLAF turpināja izmeklēt ES iestāžu, struktūru, biroju un aģentūru locekļu un darbinieku pārkāpumus un noteikumu neievērošanu, tādējādi palīdzot veicināt augstāko civildienesta standartu ievērošanu ES.

Attiecībā uz ieņēmumiem krāpnieki pārvarēja aizvien pieaugošās grūtības pārvietot lielus preču daudzumus, sadalot preču sūtījumus mazākās daļās. Vērtības samazināšanai un krāpšanai saistībā ar preču izcelsmi tika izmantotas sarežģītas čaulas uzņēmumu shēmas, iedibinātas daudzās jurisdikcijās, tostarp ārpus ES. Ir parādījušās jaunas krāpšanas shēmas saistībā ar Covid-19, zaļo pārkārtošanos un atkritumu apsaimniekošanu.

Krāpšana, kas vērsta uz zaļajiem projektiem un digitalizāciju

Vismaz 37 % no ES Atveseļošanas un noturības mehānisma līdzekļiem tiks novirzīti ES zaļās pārkārtošanās veicināšanai. 2021. gadā *OLAF* atklāja un izmeklēja lietas, kas liecina, ka krāpnieki mēģina iedzīvoties gan no zaļajiem projektiem, gan arī no digitalizācijai paredzētajiem līdzekļiem, kas ir vēl viens *NextGenerationEU* finansējuma pīlārs. Šīs lietas un darbības shēmas tiek iekļautas *OLAF* analīzē un tālākajās izmeklēšanās, palīdzot turpmāk aizsargāt ES Atveseļošanas un noturības mehānismu. Kā piemērus no *OLAF* 2021. gada ziņojuma var minēt mēģinājumus izkrāpt līdzekļus no finansējuma programmatūras projektiem, mežiem, videi draudzīgākiem gaisa kuģiem un pesticīdu lietošanas alternatīvām. Pārrobežu kontrabanda var kaitēt arī Eiropas zaļajiem mērķiem: kā liecina ziņojums, *OLAF* ir aktīvi strādājis atkritumu kontrabandas, nelikumīgu dzesētāja gāzu kontrabandas un nelikumīgu pesticīdu izskaušanas jomā.

Krāpšanas novēršana un ES atveseļošanas līdzekļu aizsardzība

Ieņēmumu zaudējumu novēršana un krāpšanas apturēšana izdevumu jomā ir efektīvākais veids, kā nodrošināt, ka katrs eiro tiek izlietots pienācīgi. Pagājušajā gadā *OLAF* turpināja koncentrēties arī uz krāpšanas novēršanu. Viena no *OLAF* 2021. gada ziņojumā minētajām lietām parāda, kā *OLAF* izmeklētāji atklāja iespējamu ļaunprātīgu

līdzekļu piesavināšanos ne mazāk kā 330 miljonu eiro apmērā un ieteica to apturēt, pirms tā tika realizēta. *OLAF* krāpšanas novēršanas eksperti 2021. gadā strādājuši arī pie Atveseļošanas un noturības mehānisma. Īpaša darba grupa pārbaudīja, vai valstu plānos ir iekļauti atbilstoši pasākumi krāpšanas novēršanai, un tieši ziņoja Eiropas Komisijas kolēģiem, kuri bija atbildīgi par ES 27 dalībvalstu nacionālo atveseļošanas un noturības plānu apstiprināšanu.

Viltoti Covid-19 vakcīnu piedāvājumi

2021. gada februārī *OLAF* nāca klajā ar skaidru publisku brīdinājumu par iespējamu krāpšanu saistībā ar Covid-19 vakcīnām. *OLAF* bija saņēmis informāciju no avotiem ES dalībvalstu valdībās par iespējamo starpnieku piedāvājumiem pārdot lielu daudzumu vakcīnu, galvenokārt tādu, kas apstiprinātas lietošanai ES. Kā noskaidroja *OLAF*, krāpnieku mērķis bija pārliecināt valsts iestādes iemaksāt lielas summas kā darījuma priekšapmaksu un nozust ar šo naudu. Visi šie dažādie krāpšanas mēģinājumi saistāmi ar gandrīz 1,2 miljardus vakcīnu devu, par kurām kopā tika pieprasīti vairāk nekā 16,4 miljardi eiro. *OLAF* iejaukšanās palīdzēja atklāt šos viltus piedāvājumus, novēršot milzīgus zaudējumus publiskajām finansēm un palīdzot nodrošināt vakcinācijas procesu.

Tabakas kontrabanda

Liela daļa *OLAF* ik gadu atklāto kontrabandas vai viltoto preču ir tabakas izstrādājumi. Tā notika arī 2021. gadā – *OLAF* kopā ar partneriem novērsa vairāk nekā 437 miljonu nelegālu cigarešu nonākšanu ES tirgū. Tie ir 93 miljoni cigarešu, kas kontrabandas ceļā ievestas ES, 253 miljoni cigarešu, kas konfiscētas ārpus tās robežām un 91 miljons cigarešu, kas nelegāli izgatavotas ražotnēs visā ES. *OLAF* arī palīdzēja valstu iestādēm konfiscēt kopumā 372 tonnas jēltabakas. Tiek lēsts, ka šie pasākumi ir ietaupījuši ES dalībvalstīm 90 miljonus eiro zaudēto ieņēmumu.

Lai iepazītos ar ziņojuma pilnu tekstu, klikšķiniet šeit.

OLAF uzdevumi, pilnvaras un kompetence

OLAF misija ir atklāt, izmeklēt un novērst ar ES līdzekļiem saistītu krāpšanu.

OLAF pilda savus uzdevumus:

- veicot neatkarīgu izmeklēšanu par krāpšanu un korupciju saistībā ar ES līdzekļiem, lai nodrošinātu to, ka visa ES nodokļu maksātāju nauda nonāk projektos, kuri var radīt darbvietas un izaugsmi Eiropā;
- stiprinot iedzīvotāju uzticēšanos ES iestādēm, izmeklējot ES ierēdņu un ES iestāžu darbinieku pieļautus būtiskus pārkāpumus;
- veidojot stabilu ES krāpšanas apkarošanas politiku.

Īstenojot savu neatkarīgās izmeklēšanas funkciju, *OLAF* var izmeklēt lietas, kuras saistītas ar krāpšanu, korupciju un citiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas apdraud ES finanšu intereses attiecībā uz:

- visiem ES izdevumiem — galvenās izdevumu kategorijas ir struktūrfondi, lauksaimniecības politika un lauku attīstības fondi, tiešie izdevumi un ārējais atbalsts;
- dažām ES ieņēmumu jomām, galvenokārt muitas nodokļiem;
- aizdomām par ES ierēdņu un ES iestāžu darbinieku pieļautiem būtiskiem pārkāpumiem.

Pēc tam, kad *OLAF* ir noslēdzis izmeklēšanu, kompetentajām ES un valstu iestādēm ir jāpārbauda *OLAF* sniegtie ieteikumi un jāpieņem lēmums par to izpildi. Visas attiecīgās personas, kamēr vien viņu vaina nav pierādīta kompetentā valsts vai ES tiesā, uzskata par nevainīgām.

Sīkāka informācija:

Jana CAPPELLO
runaspersona
Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*)
Tālrunis: +32 22985549
E-pasts: olaf-media@ec.europa.eu
http://ec.europa.eu/anti_fraud

@EUAntiFraud

Eirini NIKOLAIDOU
runaspersonas vietniece
Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*)
+32 229 83128
olaf-media@ec.europa.eu
http://ec.europa.eu/anti_fraud

@EUAntiFraud